

Karel Havlíček Borovský - Tyrolské elegie

Analýza uměleckého textu

I. část:

Literární druh
lyrika

Literární žánr
satirická báseň

Téma a motivy
Tyrolsko, exil, deportace, vlastenectví, úřady, vláda, Alpy, měsíc, Čechy, matka, žena, sestra, dcera, lítost, občan, Alexander Bach, noc, "zdravotní pobyt", věznění

Kompoziční výstavba
retrospektivní, text členěn na 9 zpěvů

II. část:

Vypravěč/lyrický subjekt
přímý vypravěč - autor líčí své zážitky

Postavy
Karel Havlíček Borovský - autor sám, český novinář, spisovatel, vlastenecký politik - za svou politickou činnost je vyhnán do exilu
Alexander Bach - ztělesňuje habsburské mocnářství a absolutistickou státní správu

Veršová výstavba
9 zpěvů, v každém zpěvu sloky, v každé sloce 4 verše
převážně rým přerývaný (ABCB)

III. část:

Jazykové prostředky a jejich funkce
časté nespisovné výrazy, místy vulgarismy (*jak naše svatá církev, ejhle! policajti...*) - autorovou cílovou skupinou zřejmě nebyla pouze obrozenecká inteligence, ale širší veřejnost mnoho germanismů a německých frází (*muštr delikventů, nemohu žandarmům s flintami*) - to vypovídá a dominantní roli, kterou tehdy hrál německý jazyk v české společnosti
užívána přímá řeč (*stáli dávno před domem: "Milí braši! maličké strpení, hned již pojedem!"*)

Tropy a figury a jejich funkce
personifikace - *Sviť, měsíčku, polehoučku skrz ten hustý mrak*
ironie - *Neb ti všichni blíže dveří posud stáli stráž, aby měla tato smutná scéna císařskou stafáž!*
přirovnání - *Bach mi píše jako doktor; Dolů jako s věže cesta plytká*
apostrofa - *Ach! ty světe, obrácený světe!; Ach, ty vládo, převrácená vládo!*

umělecké prostředky text ozvláštňují a dodávají mu na unikátnosti - autor jimi ukazuje svůj charakteristický způsob psaní

literárněhistorický kontext

Kontext autorovy tvorby

Karel Havlíček Borovský se narodil roku 1821 ve vesnici Borová. Studoval filosofii v Praze, později vstoupil do kněžského semináře. Jeho pokus o církevní kariéru však skončil vyhazovem. Nakonec se prosadil především jako novinář. Právě jeho novinářská práce, která byla mezi čtenáři natolik oblíbená, že mu dovolila založit si své vlastní noviny, mu vydláždila cestu do politiky. Byl nadšeným zastáncem české národní myšlenky. Jeho konflikt s vládními orgány nakonec vyvrcholil v díle popsanou deportací do Tyrolska. Tyrolské elegie mohly být zveřejněny nejdříve 6 let po jeho smrti. Mezi jeho další tvorbu patří např. Křest svatého Vladimíra, Epigramy či Král Lávra.

Literární/obecně kulturní kontext

Tyrolské elegie byly vydány roku 1861. Spadají do období národního obrození. Dílo má charakter kritiky stávajících společenských poměrů a nabádá čtenáře ke vlastenectví. Báseň byla napsána v době bachovské absolutismu, kdy po neúspěšných pokusů o revoluce v letech 1848-1849 byl v Rakousku obnoven konzervativní, autokratický způsob vlády – mimo jiné fungovala cenzura a “disidenti”, jako Borovský, byli persekuováni.

Hodnocení (zdůvodněný názor)

Tyrolské Elegie jsou bezesporu, dle mého názoru především historicky, zajímavým dílem. Mě nejvíce zaujal autorův osobní pohled na tehdejší společensko-politickou situaci, kterou tímto dílem budoucím generacím poodhaluje. Význam tohoto díla vidím převážně v přibližování a zosobňování lidí žijících v minulosti. Pozitivní je také to, že Borovského humor je po téměř 200 letech stále vtipný. Co mně na básni asi nejvíce vadilo je, překvapivě, její délka. Ta je sice svým krátkým rozsahem, pro studenta, který má mnoho na pilno, přívětivá, ale někdy je bohužel až moc stručná. Ale i vzhledem k její až přespříliš krátké délce musím Tyrolské elegie každému doporučit.